7. 4. 2010

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vydědění

Z jakých důvodů může otec vydědit svého syna – podnikatele? Je možné někoho vydědit pouze zčásti – tedy jen z některé části pozůstalosti?

Odpovídáme :

Dle občanského zákoníku platí, že zůstavitel **může vydědit** potomka, jestliže

a) v rozporu s dobrými mravy *neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci, ve stáří nebo v jiných závažných případech*,

b) o zůstavitele trvale neprojevuje *opravdový zájem*, který by jako potomek projevovat měl,

c) byl odsouzen pro úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody v trvání ***nejméně jednoho roku***,

d) *trvale* (nikoliv nahodile) vede *nezřízený život*.

Výčet těchto důvodů je taxativní (uzavřená množina důvodů), z jiných důvodů tedy vydědění ex lege nemůže být provedeno.

K druhé části dotazu – jak plyne i z rozhodovací praxe našich soudů - zůstavitel může vyděděním vyloučit potomka z dědického práva i ohledně „pouze“ *části majetku*.

Z právního hlediska platí, že akt „vydědění“ lze jednak začlenit přímo do závěti, ale nic nebrání tomu, aby bylo obsahem i oddělené (samostatné) listiny.

V listině o vydědění musí být vždy napsán důvod vydědění. Pokud tam důvod uveden není , pak je takový úkon absolutně neplatný.

Dodejme, že při dědění se použije právo platné *v den smrti zůstavitele*.

V praxi se u neprávnické veřejnosti občas chybuje v tom, že se někdo snaží „vydědit“ i manžele či manželku. Musíme zdůraznit , že v ČR možno relevantně vydědit výhradně potomky, jinak nikoho jiného !

Vydědění II

Není mi jasné jaké náležitosti, co do formy, musí akt vydědění splňovat, musí být napsáno např. vlastnoručně? Je nutné jít k notáři či na soud? Jsou zde potřeba nějací svědci?

Odpovídáme :

Stručně řečeno, po formální stránce musí projev vůle zůstavitele o vydědění ***splňovat stejné náležitosti jako závět***!

Zůstavitel může, dle občanského zákoníku, závěť (resp. listinu o vydědění) buď napsat vlastní rukou, nebo ji zřídit v jiné písemné formě za účasti svědků nebo ve formě notářského zápisu.

Platné a účinné české dědické právo připouští jen písemnou formu závěti (resp. listiny o vydědění), nikoliv tedy závěť (resp. listinu o vydědění) ústní.

V každé závěti (listině o vydědění) musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná. Datum uvedené v závěti se musí vztahovat ke dni podpisu závěti (resp. listiny o vydědění) , tedy nikoliv ke dni sepsání závěti, samozřejmě v praxi tato data bývají často totožná, takže citovaný problém odpadá.

Pozor, společná závěť (resp. listina o vydědění) více zůstavitelů je neplatná. Zde se někdy chybuje, že např. starší rodiče napíší *společnou* závěť (resp. listinu o vydědění), taková je žel neplatná.

K vlastnoruční závěti dodejme, že musí být ex lege vlastní rukou jak napsána tak i podepsána, jinak je neplatná.

Závěť, kterou **nenapsal zůstavitel vlastní rukou** (tzv. *závěť alografní*), musí vlastní rukou podepsat a před *dvěma svědky současně přítomnými* výslovně projevit, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědci se musí na závěť vždy podepsat.

Zůstavitel, který *nemůže číst nebo psát*, projeví svoji poslední vůli před ***třemi současně přítomnými svědky*** v listině, která musí být přečtena a přítomnými svědky podepsána. Přitom musí před nimi potvrdit, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Pisatelem a předčitatelem může být i svědek. Pozor, pisatel však nesmí být zároveň předčitatelem.

V listině musí být uvedeno, že zůstavitel nemůže číst nebo psát, kdo listinu napsal a kdo nahlas přečetl a jakým způsobem zůstavitel potvrdil, že listina obsahuje jeho pravou vůli. Listinu musí *svědci podepsat*.

Svědky mohou být pouze osoby, které jsou způsobilé k právním úkonům. Svědky nemohou být osoby nevidomé, neslyšící, němé, ty, které neznají jazyk, ve kterém se projev vůle činí. Svědky závěti nemohou být také osoby, u nichž lze mít pochybnosti o jejich objektivitě, tedy fyzické osoby, jenž mají dle závěti dědit.

Na závěr si připomeňme, že vydědění ve smyslu občan. zák. je projevem zůstavitelovy vůle, kterým odnímá dědici dědické právo, jež by mu jinak podle zákona náleželo. Nutnou obsahovou náležitostí tohoto projevu zůstavitelovy vůle je výslovné uvedení relevantní příčiny zmíněného vydědění.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,
vysokoškolský pedagog
Právnická fakulta Masarykovy univerzity Brno

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Účinky rozhodnutí o úpadku v praxi
- Nezpůsobilý poddodavatel ve veřejné zakázce: kdy může zadavatel zůstat nečinný?
- Kdy se z nesplaceného úvěru stane trestný čin? Úvěrový podvod v praxi
- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Pracovněprávní dokumenty a elektronický podpis – když certifikát vyprší dříve než archivační lhůta
- 10 otázek pro … Janu Andresovou
- Souhrn významných událostí ze světa práva
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Nové nařízení EU o obalech a obalových odpadech: kdo všechno může být výrobcem?
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Okamžité zrušení pracovního poměru vs. výpověď podle ust. § 52 písm. g) zákoníku práce